

ORGANIZACIJA I PROVEDBA EDUKACIJSKIH AKTIVNOSTI U ZVJEZDANOM SELU MOSOR

Tomislav Nikolić, Zoran Knez

Udruga *Zvezdano selo Mosor* – znanost, kultura, umjetnost, Split
info@zvezdano-selo.hr

Sažetak

Udruga *Zvezdano selo Mosor* već petnaestak godina provodi niz edukacijskih programa za predškolce, učenike osnovnih i srednjih škola, studente i odrasle. Ti programi uključuju Školu u prirodi, poučni obilazak izvora rijeke Žrnovnice s posjetom zvjezdarnici na vrhu Makirini, gdje se za učenike održi i predavanje iz astronomije. Predavanja iz astronomije se tijekom školske godine održavaju i u sklopu Male škole astronomije. Udruga svake godine tijekom školskih praznika organizira i nekoliko višednevnih učeničkih kampova, tzv. škola tehničkih aktivnosti, koje se održavaju u zvjezdarnici. Udruga provodi i povremena javna astronomska promatranja neba, kako iz zvjezdarnice, tako i s lokacija u Splitu i okolici.

Ključne riječi: *Zvezdano selo Mosor*, škola u prirodi, znanost, edukacijski programi

Uvod:

Djelatnost udruge *Zvezdano selo Mosor* (ZSM) posvećena je u prvom redu promicanju astronomije i astronautike, te poduci u tom području. Udruga se intenzivno bavi i jačanjem ekološke svijesti kod mladih, te promicanjem drugih prirodnih znanosti, tehničke kulture, kao i opće kulture i umjetnosti. Ciljevi su nam edukacija novih naraštaja astronoma, poboljšanje kvalitete življenja mladih, sprječavanje asocijalnih i ovisničkih ponašanja u neposrednom radu s mladima, te poticanje kreativnog stvaralaštva mladih kroz edukacijske programe i radionice. Rad ZSM-a može se podijeliti na djelatnosti trajnoga karaktera, koje se već dulje vrijeme provode svake godine, te na povremena događanja, koja se upriličuju u određenim prilikama.

Iz Biltena našeg rada

U školskim godinama 2016./17. i 2017./18. ZSM je organizirao niz aktivnosti i edukacijskih sadržaja koje navodimo u radu. Neizostavna je Mala škola astronomije za učenike osnovnih i srednjih škola.

Zvjezdarnica ZSM je tijekom cijele godine bila otvorena za posjete građana, uz simboličnu cijenu ulaznice. Posjeti nisu trebali biti najavljeni, a primani su petkom i subotom u večernjim satima.

Sljedeća vrlo važna stalna djelatnost udruge bila je provedba Škole u prirodi,

oblika suradnje ZSM-a i predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola, te fakulteta u Splitu i drugim gradovima naše zemlje, a u tradicionalne djelatnosti naše udruge spadaju i učenički kampovi i škole. U proljetnoj školi tehničkih aktivnosti za učenike osnovnih i srednjih škola priređeno je pet raznolikih radionica iz područja tehnike: radionica digitalne fotografije, robotike, astromodelarska radionica, radionica brodomodelarstva i radio upravljanog jedrenja.

Ljetna škola tehničkih aktivnosti za učenike osnovnih i srednjih škola održala se za vrijeme ljetnih praznika i također je priređeno pet raznolikih radionica iz područja tehnike. Pored svega toga, za polaznike škole održana su i predavanja iz astronomije, te promatranja Sunca, Mjeseca, Jupitera i Saturna velikim teleskopom zvjezdarnice. Učenici su upoznati i s time što se na ljetnom večernjem nebu može vidjeti golim okom.

Od 20. do 27. kolovoza u Zvezdanom selu Mosor održan je deveti Radioamaterski kamp *Zvezdano selo Mosor*.

Organizira se i Zimska škola tehničkih aktivnosti, ali 2017. godine nije održana zbog iznimne hladnoće početkom siječnja koja je onemogućila svaki dulji boravak u zvjezdarnici (vodovodne cijevi bile su zamrznute!).

Udruga *Zvezdano selo Mosor* uključila se i šesti put u obilježavanje *Noći muzeja* 27. siječnja. Za tu je svrhu u velikoj dvorani zvjezdarnice upriličen prigodni program kojemu je prisustvovalo gotovo 600 posjetitelja, koji su tijekom večeri imali priliku razgledati eksponate Muzeja tehničke kulture koji su zasad izloženi u Zvezdanom selu Mosor.

Budući da je 2017. godine glavna tema Noći muzeja bila *Glazba i glazbeni velikani te njihov utjecaj na društvo*, veliki dio programa bio je povezan s tom granom umjetnosti. Prva točka bio je nastup učeničke skupine *Čuvari baštine iz OŠ Mertojak*. Djeca su oduševila prisutne tradicionalnim plesom i recitacijama duhovitih stihova na starom splitskom govoru. Uslijedila je poučna književna radionica za djecu *Knjiga i dinosauri*, koju je u suradnji s najmlađim posjetiteljima u dvorani održala Grozdana Ribičić, voditeljica Odjela za djecu i mlade Gradske knjižnice Marka Marulića.

Posjetili su nas i gosti iz Dubrovnika, Italije, Njemačke, Danske te studentice Filozofskog fakulteta u sklopu izvanučioničke nastave prirode i društva, kao i učenici Pomorske škole.

Ni loše vrijeme s kišom i jakim vjetrom nije spriječilo tridesetak zaljubljenika u svemir i astronomiju da se 28. travnja okupe u Zvezdanom selu Mosor kako bi poslušali predavanje prof. dr. sc. Dijane Dominis Prester, predavačice na Odjelu za fiziku Sveučilišta u Rijeci i astrofizičarke bogatog iskustva stečenog u međunarodnim istraživačkim projektima. Njezino predavanje *Vremenski uvjeti i opažačko vrijeme na teleskopima* održano je u sklopu *Festivala znanosti* u Splitu, a 26. svibnja je na najvišoj razini parkirališta trgovačkog centra Mall of Split priređeno javno astronomsko promatranje noćnog neba.

I u područnoj školi *Vrsine*, ogranaku OŠ *Ivan Duknović* iz Marine, promatrali smo nebo.

Udruga *Zvezdano selo Mosor* i ove je godine 12. kolovoza još jednom s uspjehom organizirala promatranje meteorskog roja Perzeida. Promatranju je prethodilo i zanimljivo popularno-znanstveno predavanje što ga je održao Ante Radonić, najpoznatiji kao dugogodišnji suradnik emisije *Andromeda*.

Zvezdano selo Mosor uključilo se na isteku ove godine u projekt *Croatian Makers*, odnosno u *Croatian Makers ligu*. Projekt *Croatian Makers* je 2014. godine pokrenuo *Institut za razvoj i inovativnost mladih* (IRIM). Cilj je lige, koja je dio toga projekta, omogućiti široko uključivanje robotike, automatike i programiranja u edukaciju u osnovnoškolskom uzrastu.

Trudit ćemo se i dalje!

Zaključak

Većina aktivnosti koje se provode rutinskog je karaktera, ipak, svaki posjet djece zvjezdarnici i svaki sat nastave iz astronomije događaj je za sebe i zahtijeva određene prilagodbe kad se programi provode. Ne radi se tu samo o specifičnostima različitih uzrasta – primjerice, mlađu je djecu puno lakše animirati i ona se ne ustručavaju pokazati interes – nego se redovito opažaju značajne razlike u reakcijama učenika na posve iste edukacijske sadržaje i kod polaznika istih razreda, a to od voditelja zahtijeva i sposobnost improvizacije, ali, naravno, i strpljenje i koncentriranost. U dosadašnjem radu, tijekom desetak posljednjih godina, zamijećen je, nažalost, opći pad zanimanja, niža razina predznanja i temeljnog razumijevanja prirodnih znanosti i tehnike, njihovih metoda i rezultata. To vrijedi čak i za astronomiju i astronautiku, discipline koje se bez pristranosti mogu nazvati atraktivnima i koje zadnjih četvrt stoljeća doživljavaju pravi procvat. No, možda upravo to naš rad čini važnijim i vrijednijim.

Tomislav Nikolić (1963.) tajnik je *Zvjezdanog sela Mosor*. Od 2002. godine zaposlen je u *Zvjezdanom selu Mosor* na poslovima voditelja objekta – animatora. Od iste je godine i voditelj programa Škole u prirodi. Kao voditelj *Zvjezdanog sela Mosor* organizirao je brojne škole tehničkih aktivnosti i druge edukacijske i kulturne događanje, te je sudjelovao u njihovom radu.

Zoran Knez (1965.) astronom je animator *Zvjezdanog sela Mosor*. Zaposlen je na tom radnome mjestu od 2009. godine na poslovima voditelja Male škole astronomije i svih ostalih stručnih programa udruge. Redovito sudjeluje u radu Škole u prirodi i Škole tehničkih aktivnosti, kao i u svim drugim događanjima koja udruga organizira ili u koja se uključuje.